

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030

Våler kommune

Innholdsfortegnelse

1. Forord	2
2. Bakgrunn	2
2.1 Gjeldende kommuneplan	3
2.2 Planstrategi.....	3
2.3 Visjon	3
3. Fokus i kommuneplanarbeidet.....	3
3.1 Føringer	3
3.2 Hovedområder	4
3.2.1 Levekår og folkehelse	4
3.2.2 Verdiskaping og kompetanse	4
3.2.3 Klima, miljø og energi.....	5
3.2.5 Arealstrategi	6
3.2.6 Bestemmelser.....	6
4. Prosess.....	6
4.1 Medvirkning.....	7
4.2 Utredningsbehov	7

1. Forord

Vi dyrker nærhet for å skape fremtidens muligheter!

Å spå om fremtiden er ingen enkel oppgave. Hvordan vil Våler kommune se ut i 2030? Hvilke utviklingstrender vil gjøre seg gjeldende nasjonalt og internasjonalt de neste tiårene, og hvordan vil disse påvirke oss?

Ingen kan gi sikre svar på dette og utviklingen går raskere og raskere. «Alle» prater om den eksponentielle teknologiske utviklingen, men konsekvensene av den ser vi ikke helt enda. Likevel må vi, basert på den kunnskap vi har i dag, gjøre det vi kan for å legge forholdene til rette for at Våler skal være et godt samfunn å bo, leve, arbeide og vokse opp i. Kommuneplanlegging handler om å løfte blikket fra der vi er i dag, og definere langsiktige ambisjoner for samfunnet vårt. Våler kommunestyre har vedtatt en visjon som gjør nettopp dette. Visjonen skal legges til grunn for alt arbeid som gjøres i kommunen og ikke minst for langsiktig planlegging. Når kommuneplanens samfunnsdel nå skal rulleres, vil visjonen ligge som bakteppe for de langsiktige målsettingene. Kommuneplanen er det viktigste overordnede strategidokument i en kommune, som styringsverktøy for politikere og administrasjon. Dette planprogrammet vil være retningsgivende for den kommende rulleringsprosessen. Det beskriver hva vi mener bør prioriteres i planarbeidet og hvordan prosessen skal gjennomføres. Å prioritere mellom alle viktige oppgaver er en utfordrende øvelse, spesielt sett i lys av den tidligere nevnte raske utviklingen. Likevel er prioriteringer nødvendig, da ingen kan fokusere like mye på alt.

I arbeidet med planprogrammet har det vært jobbet tverrfaglig i fire arbeidsgrupper. I Våler er formannskapet planutvalg og arbeidet er der forankret politisk.

I tillegg til politisk forankring er det avgjørende at administrasjonen føler eierskap til planen. Endelig kommuneplan vil være det sentrale styringsdokumentet som sektorer og avdelinger skal basere sine planer og virksomhet på. Prioriteringer og fokusområder løftet frem av arbeidsgruppene har vært presentert og drøftet i rådmannens utvidede ledergruppe.

Våler kommune legger nå planprogram for revisjon av kommuneplanens samfunnsdel ut til offentlig ettersyn i seks uker. Samtidig varsler vi formelt oppstart av kommuneplanarbeidet. Vi inviterer alle til å gi oss tilbakemelding på planprogrammet og det skisserte opplegget for det kommende planarbeidet. Vi oppfordrer spesielt kommunens innbyggere til å sette seg inn i kommuneplanprosessen, og hvordan hver og en av oss kan være med å bestemme hvordan kommunen vår skal utvikle seg fram mot 2030. Dette er lokaldemokrati i praksis.

Etter at innspillene fra høringsrunden er gjennomgått og vurdert, skal formannskapet fastsette endelig planprogram til våren.

2. Bakgrunn

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede styringsdokument. I samfunnsdelen skal utviklingstrekk, mål og strategier innen ulike samfunns- og tjenesteområder drøftes. Samfunnsdelen skal også ha en handlingsdel der oppfølgingen av samfunnsdelens bestemmelser skal konkretiseres.

2.1 Gjeldende kommuneplan

Gjeldende kommuneplan for Våler 2011 – 2022 ble vedtatt i juni 2011. Kommuneplanen, bestående av samfunnsdel og arealdel, ble utarbeidet i nært samarbeid med de øvrige kommunene i Mosseregionen og samfunnsdelen er felles for de fire kommunene.

Rullering av kommuneplanens samfunnsdel begrunnes i planstrategi 2016 – 2019.

Etter vedtak av forrige kommuneplan er kommunestrukturen i Østfold og Mosseregionen i endring. De samfunnsmessige konsekvensene av Vålers vedtak om å fortsatt være en selvstendig kommune vil bli omtalt.

2.2 Planstrategi

Kommunens planstrategi for 2016 – 2019 sier om samfunnsdelen at den er omfattende og at den definerer flere gode mål og strategier. Samtidig viser erfaringen likevel at mål og strategier er for lite konkrete til å være hensiktsmessig for innarbeiding i kommunens handlingsprogram. Det er derfor ønskelig med en samfunnsdel som har færre og tydeligere målsettinger. Det er også ønskelig med en samfunnsplan som er mer direkte rettet mot utviklingen av Våler.

2.3 Visjon

Kommunestyret vedtok 19. oktober 2017 ny visjon for kommunen. Visjonen ble til etter en omfattende prosess der alle skoler og barnehager, lag og foreninger, private, ansatte og næringsliv ble invitert inn i arbeidet. Det ble avholdt grendemøter i alle tre lokalsamfunnene og det jobbet i politiske arbeidsmøter. Arbeidet med visjonen skulle legge grunnlaget for kommende arbeid med kommuneplanens samfunnsdel. Visjonssetningen er: «Vi dyrker nærhet for å skape fremtidens muligheter.» Med visjonssetningen følger også en begrunnelse. I visjonsdokumentet står det at: «Visjonen er til for menneskene i kommunen og skal være retningsgivende for alt arbeid kommunen foretar seg.» Det er derfor en ambisjon i arbeidet med ny samfunnsdel å integrere visjonen i temaer og målsettinger.

3. Fokus i kommuneplanarbeidet

3.1 Føringer

Planstrategi 2016 – 2019 peker på en del fokusområder som vil bli løftet inn i den nye kommuneplanen. Høringsuttalelser til planstrategien vil også bli vurdert.

Kommunestyrets forslag til (Økonomiplan og handlingsprogram 2018 – 2021) vil bli vektlagt i planarbeidet.

Gjeldende planverk innenfor de ulike rammeområdene vil bli vurdert løftet inn i planarbeidet.

Overordnede føringer vil bli hensyntatt.

Fylkesplan for Østfold (NY) og kommunens høringsuttalelse til denne vil bli vurdert løftet inn i planen.

Struktur og inndeling i gjeldende kommuneplan vil i all hovedsak videreføres.

Et gjennomgående fokus på samfunnssikkerhet gjeldende natur- og virksomhetsbasert risiko vil bli vurdert innenfor hovedområdene i planen.

I arbeidet med kommuneplanen vil vi ha et spesielt fokus på næringsutvikling og arbeidsplasser, Smart Kommune, tilgjengelighet, integrering, sentrumsutvikling, folkehelse, samhandling, klimatilpasning og innovasjon, kompetanse og digitalisering. Fokusområdene vil være gjenkjennbare i temaene for hovedområdene nedenfor.

3.2 Hovedområder

3.2.1 Levekår og folkehelse

Det er sannsynlig at fremtidens klienter/innbyggere vil kommunisere digitalt. Det er også sannsynlig at det finnes et potensial for å utvikle tverrfaglige tjenester ved hjelp av nye digitale løsninger/ digital samsnacking. Vi vil derfor ha et særlig fokus på utvikling av digitale tjenester. Det vil vektlegges mestring og brukermedvirkning.

Det er viktig, i et langt perspektiv, å forebygge sosiale ulikheter ved hjelp av innsats i utdanning, investering i helse og forebygging av barnefattighedsproblematikk. I et langt perspektiv vil dette kunne øke den enkeltes livsmestring og redusere fattigdom. I denne sammenhengen vil vi særskilt se på faktorer som utdanning, helse, bosted, økonomi, integrering, barnefattigdom og skole drop-outs. Dette vil også forutsette tverrsektorielt samarbeid og også faglig samarbeid/ deltakelse over kommunegrenser. Når hensiktsmessig bør også forskning og andre sentrale ressurser utnyttes, slik at veivalg og tiltak i størst mulig grad baseres på kunnskap og innsikt.

Det kan tenkes at tiltaksapparatet bør designes i forhold til et livsløp og kritiske faser i et livsløp. Eksempelvis første leveår, puberteten etc. Vi ønsker å sette et fokus på livsløpet i et større perspektiv og gjennom det ivareta en tverrsektoriell samhandling.

Det vurderes som viktig å legge til rette for aktivitet på flere områder, slik at befolkningen får anledning til deltakelse på ulike nivåer, både med tanke på kultur, politiske beslutninger og kroppslig aktivitet som gir økt livsglede.

3.2.2 Verdiskaping og kompetanse

Våler kommune består av store landbruks- og naturområder. Her ønsker vi å utnytte naturgrunnlag og lokale ressurser som utgangspunkt for å skape ny aktivitet og arbeidsplasser. Her vil vi spesielt se på gården som ressurs, naturen som ressurs og turisme. Lokale ressurser er også mennesker! Vi ønsker økt samhandling med innbyggere, næringsliv og frivilligheten for mulig utvikling av kompetanse og arbeidsplasser. Våler er preget av stor utpendling. Mange av arbeidsplassene i kommunen er enkeltmannsforetak eller bedrifter med få ansatte. Vi ønsker å bidra til å beholde disse etablerte arbeidsplassene og også legge til rette for å øke antallet for småskala næring.

Vi kjenner ikke framtidens arbeidsmarked. Vi trenger å utvikle forståelse for framtidens samfunn og hvordan bygging av verdiskaping skal foregå i framtidens Våler. For å møte morgendagens behov, trenger vi å være fleksible, tilpasningsdyktige og lydhøre. Dette vil vi utvikle ved å øke egen kompetanse og fokusere på kunnskapsdeling og utvikling. Stikkord her er Ungt entreprenørskap og gode IKT-ferdigheter i skolene og kontakt med utdannings- og forskningsmiljø. Vi vil fortsatt ha fokus på skole og kvalitet for kompetanseutvikling og vi vil vektlegge tidlig innsats og livslang læring.

Våler skal være attraktiv for mennesker og offentlige og private virksomheter. Vi vil ha fokus på gode bo- og næringsområder, naturkvaliteter og aktiviteter. Dette vil vi gjøre ved å lytte til innbyggernes og næringslivets behov og ønsker, fortsette det gode arbeidet med integrering og invitere til samhandling, der også frivilligheten deltar.

Vålers beliggenhet med nærhet til viktig infrastruktur, byer og natur er et stort fortrinn. Dette vil vi utnytte og vi vil jobbe videre for god tilgjengelighet til beste for innbyggere og næringsliv. En forutsetning for dette vil være høyhastighet internett/bredbånd og samarbeid med statlige instanser.

For å lykkes med verdiskaping og kompetanseutvikling vil vi søke aktivt samspill med interessenter *innad* i kommunen, *utad* med omkringliggende kommuner, i regionalt samspill og eventuelt i større koalisjoner, alt etter behov og ønsket effekt.

3.2.3 Klima, miljø og energi

Klimaendringer er en global og samtidig en lokal utfordring. Våler kommune skal være rustet til å møte disse endringene for å forebygge uønskede hendelser og tap av liv og verdier. Dette vil vi gjøre gjennom å ha et særskilt fokus på flom, jord- og kvikkleireskred, regulering av Vansjø, overvannshåndtering, byggegrenser, kunnskapsdeling og nettverk.

For å begrense klimaendringene er det nødvendig å redusere utslipp av klimagasser. Dette vil vi gjøre ved å se på stasjonær og mobil energibruk, transportløsninger, innkjøp, håndtering av avfall og klimavennlige oppvarmingskilder. Vi skal fokusere på å finne løsninger der vi benytter lokale og regionale ressurser. Kommunen skal aktivt søke og implementere nye, teknologiske løsninger gjennom arbeidet med Smart-kommune.

Byggeprosjekter og miljørelaterte (belastende) aktiviteter i drift skal dreies mot null-utslipp og bærekraftige løsninger.

Vi ønsker å ta vare på og utvikle kommunen vår. Viktig fremover blir å sikre de gode produksjonsarealene og biologisk viktige områder samt å tilrettelegge for friluftsliv, opplevelse og folkehelse. Dette gjør vi gjennom å ha særskilt fokus på jordvern, randsoner, vann og vannkvalitet, friluftsområder, fremmede arter og støy. Fremtidig utvikling av byggeområder skal i størst mulig grad styres inn mot lavproduktive områder. Dyrka- og dyrkbare samt biologisk viktige areal skal ivaretas for framtidige generasjoner.

3.2.4 Arealstrategi

Utbyggingsområdene i gjeldende kommuneplan samsvarer i stor grad med de langsiktige grensene som ble angitt i fylkesplan for Østfold fra 2009. Ved rullering av fylkesplanen blir grensene justert til å samsvare med virkeligheten.

I vedtaket av kommunal planstrategi, sies det at behovet for rullering av arealdelen vil vurderes etter samfunnsdelen. I arbeidet med samfunnsdelen vil statistikker og prognoser for befolkningsutvikling og boligbygging legges til grunn for denne vurderingen.

I planstrategien ble det videre sagt at det ville gjøres en rullering av arealdelen, begrenset til næringsområdet ved Våler næringspark. I forbindelse med vurderingen og arbeidet med store datasenter til kommunen, vil dette forventes.

3.2.5 Bestemmelser

I planprosessen tas det sikte på en fullstendig gjennomgang av bestemmelsenes innhold og oppbygning. Flere av dagens bestemmelser er upresise og åpner opp for fortolkning som kan være i strid med de hensyn bestemmelsene er ment til å ivareta. Særlig gjelder dette bestemmelser knyttet til områder som er avsatt til landbruk, natur og fritids- formål (LNF) etter plan- og bygningsloven § 11-7 nr. 5. De vil bli utarbeidet nye bestemmelser knyttet til grendene (spredt boligbebyggelse i LNF, jfr. pbl. § 11-7 nr. 5 b, jfr. § 11.11). Bestemmelser knyttet til byggegrense mot sjø og vassdrag, jfr. pbl. § 11-9, nr. 5 skal også revideres.

Vi vil konkretisere det generelle plankravet.

Det vil forøvrig bli foretatt en gjennomgang og revisjon av flere av bestemmelsene knyttet til de ulike arealformålene i kommuneplanen. Eksempler på dette kan være bestemmelser som styrer omfang og utforming av tillatt bebyggelse for de ulike arealformålene. Det skal vurderes om kommuneplanens bestemmelser skal gå foran enkelte eldre reguleringsplaner som fortsatt er gjeldende.

Vi vil også se på om det kan utformes bestemmelser som forenkler og eventuelt belønner alternative energiløsninger.

Annet som vil vurderes opprettet/ endret er bestemmelser for å unngå dispensasjoner knyttet til omdisponering av friområder til boligformål og generell bestemmelse om forbud mot bekkelukking.

Bestemmelsene omhandler ikke samfunnsdelen, men vil bli knyttet til gjeldende arealformål i kommuneplanens arealdel. Den juridiske virkningen vil således opprettholdes.

4. Prosess

Vi vil gjøre kommuneplanprosessen kjent. Informasjon skal til enhver tid være lett tilgjengelig og oppdatert. Dette gjør vi på våre hjemmesider og kommunens Facebook-side, i tillegg til lovpålagt varsling om oppstart og offentlig ettersyn kunngjort i lokalavis.

Det er laget følgende framdriftsplan for arbeidet:

Okt 2017	Nov – Des 2017	Jan- 2018	Feb - Mai	Jun - Aug 2018	Sept- Okt 2018	Des - 2018
Regionalt planmøte	Utarbeide planprogram	Off. ettersyn	Utarbeide planforslag	Off. ettersyn	Etterarbeid	Vedtak

Framdriften er ganske stram, men innenfor rammene av den politiske bestillingen i behandlingen av planstrategien i 2016, der det ble sagt at arbeidet med samfunnsdelen skulle startes etter vedtak av ny visjon, samt at planen skal vedtas i løpet av 2018.

4.1 Medvirkning

Vi vil involvere organisasjoner, næringsliv, barn og unge og eldre i planprosessen. Det vil bli medvirkningsmøter med disse i løpet av hele planprosessen. Vi ser også for oss tema- baserte møter på etablerte og egne møtearenaer, der vi får drøftet konkrete muligheter og ta imot innspill. Digital medvirkning via verktøyet Pathfinder vil også bli gjennomført. Pathfinder er et lavterskeltilbud der vi vil motta innspill gjennom hele planprosessen, uavhengig av de formelle høringene.

4.2 Utredningsbehov

Det vil bli utarbeidet statistikker og prognoser på aldersdelt befolkningsutvikling.